

Fastelavn i Gundsømagle 1914

Det er ikke kun i dag, der er en god fotograf i Gundsømagle - det har der tilsyneladende også været i 1914. Overpostbud Oluf Jensen, Ølsted, har lånt os dette herlige billede af otte udklædte Gundsømagledrenge, samlet fastelavnssøndag 1914. Fra venstre: Martin Hansen, Hans Nielsen, Hans Hansen, Oluf Jensen, Laurits Jørgensen, Jens Hansen, Svend Hansen og Ove Simonsen. Fotografens navn kan Oluf og Laurits ikke huske, men de mener, at han boede i huset, Engvej 1, og at han vistnok også bl.a. handlede med brugt tøj. Hvis nogen har kendskab til fotografens navn, hører vi gerne fra Jer.

Fastelavn i Gundsømagle

Hvordan fejrede man fastelavnen i Gundsømagle i gamle dage? - Ja, det kan man bl.a. læse om i dagbladet, Roskilde Tidende, den 23. februar 1942

Under overskriften, "Fastelavn i Gundsømagle omkring året 1900", fortælles følgende:

"Ja, se den gang, da var der noget, som hed fastelavn; og det var ikke alene af navn, nej, det var navnlig også af gavn.

Fastelavnssøndag morgen ved 6-tiden begyndte det; så kom nemlig bageren med boller. Der var ingen bager i Gundsømagle dengang; nej, man fik brød fra Smiths Bageri ved Værebros (eller fra Gundsølille Mølle). Kl. 6' morgen måtte man op for at få det hele med. Bageren havde grove boller til til 1 øre stk. og fine boller til 2 øre stk., og når nu far og mor købte, hvad der egentlig skulle købes, og man så selv ved flid og sparsommelighed havde sparet 20 øre sammen til sådan luksus, så blev det skam en anselig bunke boller, og man spiste sig snart træt, for der var "gods" i bollerne dengang.

Kl. 7 samme morgen kunne vi vente "drengene", d.v.s. en 14-16 stykker af de største skoledrenge, som på fastelavnssøndag "rendte fastelavn" hele sognet rundt i fantastiske dragter med raslebøsser til penge og en mægtig kurv med hakkelse i til indsamling af æg, altsammen beregnet til "børnenes fastelavnsgilder", som afholdtes 2 aftener i træk enten hos Jens Hansen eller hos Lars Jørgens Boel, som begge havde en stor stue til sådant brug.

Når der blev redet fastelavn

Om mandagen skulle man helst tidligt til "byen" - vi boede ude i "Vigen" - for så var der fastelavnsridning.

Først red drengene "katten af tøndens", og så red karlene, og når karlene red dengang, var det foruden løjerne en hel opvisning at se på. De fineste ryttere blandt karlene fik da unge og sprælske heste til rådighed, og det var ingenlunde ufarligt at være for nær, når disse skulle "under tøndens"; men tøndens blev slået ned (kat var der heldigvis ingen af), og så red man "på byen" fra gård til gård, sang fastelavn og blev beværtede. Æbleskiver og punch var vistnok den væsentligste "kost" på den dag; men ef-

terhånden som rytterne blev "trætte", blev hestene jo også trætte, så i reglen kom hest og rytter hjem sammen, skete der en undtagelse heri, kom hesten altid først hjem.

8 fastelavnsgilder i fastelavnsugen

Så kom karlene og pigernes gilde, og så 2 aftener, med dans og spil og alverdens løjer, og resten af ugen kunne ingen gårdmand i Gundsømagle være helt sikker på hvor han havde sine folk. Man passede kreaturerne ved fælles hjælp; men man gik mest "på byen", ingen havde ro på sig. Undertiden red husmændene også "katten af tøndens", og fastelavnsgilde holdt de altid 2 aftener. Og gårdmændene holdt også deres 2 aftener. De holdt skiftevis på gårdene, og det blev undertiden 2 lange og strenge "aftener".

Den første aften mødte deltagerne i gildesgården, hvor der var dækket bord - ja, det dækkede bord var vistnok permanent i to dage, man spiste og drak, som man ville og kunne. Og så dansede man og morede sig til henad morgenstunden, spiste en gang til og tog hjem. Men op på formiddagen mødte så mændene - de gæveste i alt fald - i gildesgården igen til frokost m.v., og derefter kørte eller red man på visit på de øvrige gårde, for dagen skulle jo gå, og andendagsgildet skulle indledes ordentligt. Det skete også, at konerne overraskede mændene ved også at "køre på byen", og så var det rigtig sjovt, men måske nok lidt mere "kontrolleret".

Brødrene Lund fulgte med musik

Under alt dette og den følgende aften og nat med fulgte musikken selvfølgelig med, og det var næsten altid Peter Lund og Jakob Lund fra Roskilde og så "Per Jørgen" fra Gundsølille. De spillede i gårde, de var med "hvor slaget var hårdest". Trætte blev de, og imellem sov de; men de spillede dog den dejligste musik, for de havde velvillige øren at spille for, og så er det ingen sag at være ved musikken.

Således holdtes der normalt på den tid 8 fastelavnsgilder i fastelavnsugen i Gundsømagle. Dreng og piger 2 aftener. Karle og piger 2 aftener. Husmændene 2 aftener og gårdmændene 2 aftener, hver på sine steder. Men eet år, netop på den her omtalte tid, slog man rekorden og fik lavet 10 fastelavnsgilder på en uge; da var

Fastelavn i Gundsømagle omkr. 1900, - udklip

Egnshistorisk nyt nr. 1 - 1991 - udgives af Egnshistorisk Forening i Gundsø

husmændene blevet uenige om, hvor gildet skulle stå. De skiltes i to partier og holdt gilde på to forskellige steder på samme aftener, og det gik storartet. Der var mad på bordet og dram til; der var spil og dans, der var en kande øl og en brændevinsflaske i vindueskarmen i storstuen, hvor man dansede. Degnen og konen var med til gildet, og husmændene trådte fast i gulvet sådanne aftener. Der var glæde og lystighed. Det var fastelavn. Og først når ugen var omme, faldt alle i Gundsømagle igen i de gamle folder. Byen og dens beboere faldt til ro, men levede længe på fastelavnens begivenheder - for, ja, ka' du huske? - Nej, sådan en fastelavn oplever vi aldrig mer'!

T.

Nogle af Fjordmuseets tørveredskaber.

Tegning:
Anne Hansen

